

Orgelcomm. der Chr. Geref. kerk,
p/a de heer Kleier,
Merelstraat 33,
7944 AG MEPPEL.

12 mei 1986.

Mijne heren,

Hierbij zenden wij U een rapport en een voorstel tot overplaat-
sing van het orgel in de Chr. Geref. kerk aan de Lauriergracht
te Amsterdam.

We hopen U hiermee van dienst te zijn en zien Uw reacties met
belangstelling tegemoet.

Inmiddels verblijft,

met hoogachting,

Manse Ruiter Orgelmakers B.V.

J. Veldkamp.

Het orgel in de Christelijke Gereformeerde kerk aan de Lauriersgracht te Amsterdam.

Bouw.

Het orgel is volgens opschrift op de klaviatuur, gemaakt in 1874 door P. Flaes te Amsterdam, voor de Engelse kerk aan het Begijnhof aldaar. Het orgel werd in de aanwezige kas van Chr. Miller geplaatst.

De dispositie luidde vermoedelijk:

<u>Hoofdwerk</u>	<u>Nevenwerk</u>	<u>Pedaal</u>
Prestant 8'	Holpijp 8'	aangethangen.
Bourdon 16'	Quintadena 8'	
Roerfluit 8'	Salicet 4'	
Gamba 8'	Roerfluit 4'	
Octaaf 4'		
Fluit 4'		
Quint 3'		
Octaaf 2'		
Cornet ?		

In 1907 is het instrument door de Amsterdamse orgelmaker Knoppert overgeplaatst naar de Chr. Geref. kerk aan de Lauriersgracht te Amsterdam.

Bij deze gelegenheid is het orgel voorzien van een door Knipscheer gemaakte orgelkas. De frontpijpen zijn nieuw gemaakt (zink).

Voorts werden middels pneumatisch enkele stemmen toegevoegd.

In 1962 is het orgel hersteld en gewijzigd door De Graaf te Amsterdam.

De huidige staat is als volgt:

De klaviatuur werd verplaatst van de zijkant naar de een verdieping lager liggende galerij, en nu aan de frontzijde aangebracht.

De manusklavieren en registerknoppen werden opnieuw toegepast. (Flaes 1874) Pedaalklavier, alle speelmechanieken van klavieren tot windladen, en de registermechanieken zijn geheel nieuw gemaakt.

De windladen werden gerestaureerd en voorzien van kantslepen (2 op het hoofdwerk, 1 op het bovenwerk). De als hoofdwerk en nevenwerk achter elkaar liggende manuskladen werden nu als hoofdwerk en bovenwerk aangelegd.

Een nieuwe pedallade werd toegevoegd.

De windvoorziening werd geheel nieuw aangelegd, bestaande uit een 1400 t. windmachine in dubbelwandige speanplaat dempkist, een machinebalg, en ladebalgen, alle gemaakt als salmagazijnbalgen.

De windkanalen zijn gemaakt van eiken.

De huidige dispositie is:

Hoofdwerk:

Prestant 8'	C-g ¹ front, zink, 1907, a ¹ -f ³ kantsleep, 1874.
Mixtuur 4 st.	1962.
Fluit 4'	C-f ² gedekt, f ^{x2} -f ³ open, geheel van eiken, 1874.
Roerfluit 8'	C-B eiken, c ⁰ -f ³ metaal, 1874.
Octaaf 4'	Metaal, 1874.
Gamba 8'	C-B transm. in Roerfl. 8', c ⁰ -f ³ metaal, 1874.
Quint 3'	Metaal, 1874.
Terts 1 ³ / ₅	Afgesneden Salicet 4', metaal, 1874.
Octaaf 2'	Metaal, 1874.
Trompet 8'	Van Dam, Leeuwarden, ± 1900, kantsleep.

Bovenwerk:

Quintadena 8'	Geheel metaal, 1874.
Holpijp 8'	C-B naaldh. (van andere herkomst), c ⁰ -f ³ metaal 1874.

Gemshoorn 2' Metaal, 1962.
Roerfluit 4' Metaal, 1874.
Scherp 3 st, 1962, kantsleop.

Pedaal:

Bourdon 16' Gronen, 1874. (oorspr. in hoofdwerk)
Octaaf 8' Gronen, cx^1-f^1 metaal.
Nachthoorn 4' Metaal, gedekt, 1874. (oorspr. Bourdon 16' disc.)
Fagot 16' Stevels (sink) en koppen, 1907,
Kelen en koperen bekers, 1962.

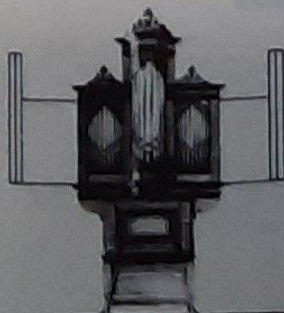
Nevenregisters:

3 normaalkoppels,
Tremulant II, 1962, gemaakt als exentr. vliegwielen op balgblad.

Het front met snijwerk en bekroningen is compleet. Zijwanden en achterwand zijn, hoewel gewijzigd, aanwezig. Een dak ontbreekt.

Het oude pijpwerk is in 1962 enigszins omgeïntoneerd; voetgaten zijn vergroot, bovenlabia zijn van fasen voorzien. De opsneden der Quintadena zijn verlaagd.

Deze intonatiwijze beoogde een boventoonrijkere klank te bewerkstelligen. Naar huidige maatstaven bezien is het klankbeeld niet fraaier geworden.

Voorstel tot overplaatsing van het orgel in de Chr. Geref. kerk aan de Lauriersgracht te Amsterdam naar de Chr. Geref. kerk te Meppel.

In verband met de te geringe hoogte op de galerij te Meppel kan het orgel niet ongewijzigd worden overgeplaatst.

De klaviatuur moet weer aan de zijkant worden aangebracht. Het ligt voor de hand om dan de oorspronkelijke aanleg van Flaes weer te herstellen, temeer omdat het huidige instrument met de toevoegingen van 1962 in de goed klinkende kerk te Meppel als te sterk zal worden ervaren. De op kantslepen geplaatste registers kunnen gemist worden. Voor het vrij pedaal is de kas te klein; de pijpen staan nu reeds ten dele buiten de kas.

Werkomschrijving.

1. Demontage van het gehele orgel te Amsterdam en transport naar de werkplaats te Zuidwolde.

2. Windladen: 3 kantslepen verwijderen.

Eventueel: De aanwezige sloopafdichtingen verwijderen en vervangen door nieuwe, gemaakt van gewoven viltringen. (stelpost)

De pijpstokvolgorde indien nodig naar de oorspronkelijke situatie terugbrengen. Pijpstokken opnieuw afstellen op goede sloopgang. Roosters goed bevestigen; scheefgezakte stempels vernieuwen. Nieuwe roosters maken voor Bourdon 16' en, indien nodig, Salicet 4'.

Nieuwe loden conducten maken naar frontpijpen en van de lade afgevoerde binnenpijpen.

De lade als Hoofdwerk en Nevenwerk achter elkaar leggen, het Hoofdwerk vooraan.

3. Een nieuwe enkelvoudige magazijnbalg maken, afm. \pm 100x180 cm.

Vouwen gemaakt van eiken, overige delen van grenen. Plaatsing der balg onderin de kas.

De windmachine met dubbelwandige dempkist en de machinebalg met regelaar weer toepassen. Plaatsing op de galerij achter de orgelkas.

Nieuwe windkanalen maken van grenen, tussen magazijnbalg en lade. Een nieuwe regelaar tussen machinebalg en magazijnbalg maken.

De aanwezige tremulant weer toepassen.

4. Geheel nieuwe speelmechanieken maken, bestaande uit:

2 manuaalwelramen geheel van eiken, de gebogen welarmen echter van messing;

2 manuaalwinkelpalken met winkels, van eiken;

1 pedaalkoppelwielbord met wellen, van eiken;

alle abstrakten van grenen, met messing abstraktdraden.

Het pedaal wordt aangehangen aan I. De oorspronkelijke manuaalkoppel wordt hersteld.

Materiaaltoepassingen en detailleringen zoveel mogelijk te copieëren van een Flaes-orgel van gelijke grootte en uit dezelfde bouwtijd.

De registermechaniek eveneens geheel nieuw maken, met eiken trekkers en hefbomen.

De aanwezige manuaalklavieren en de registerknoppen weer toepassen.

Nieuwe registerplaatjes maken, naar Flaes voorbeeld.

Een nieuw pedaalklavier maken van eiken, idom.

5. De aanwezige orgelkas verbeteren, completeren en vooraan op de galerij van de kerk te Meppel plaatsen, volgens bijgaande schets.

Panelen in zij- en achterwand aanvullen, c.q. ten dele vernieuwen.

MENSE RUITER orgelmakers b.v.

De kas van een grenen dak voorzien.

Een nieuwe bijpassende balustrade met onderlijst maken ter weerszijden van de orgelkas, tot aan de zijmuur. Alles van grenen.

Na opbouw der kas in de kerk het geheel schilderen in in het kerkinterieur passende kleuren, bij voorkeur tevens een historisch verantwoorde kleurstelling.

Toepassing van bladgoud in nader overleg. (niet geoffreerd)

6. Het waar toe te passen metalen pijpwerk fetscoeneren.

Houten pijpen op lekkage en gebreken nazien en herstellen.

Terts $1\frac{3}{5}$ verlengen tot Salicet 4'.

Opsneden der Quintedena op oorspronkelijke maat brengen.

Prostant 8' C t/m $g\alpha^1$ nieuw maken, 70 % tin.

De pijpen in de torens met opgeworpen rondlabia, in de velden met i n-geritste rondlabia. Alle labia beleggen met bladgoud.

De torenhoogte blijft ongewijzigd.

7. Met de uitvoering van dit werk kan aan het eind van dit jaar worden begonnen. Demontage eventueel op korte termijn.

Oplevering omstreeks juni 1987.

Indien het instrument door ons wordt gekocht en gerestaureerd aan U verkocht, is het lage BTW-tarief (5%) van toepassing.

De koopprijs bedraagt f. 122.745,— incl. BTW en excl. de aankoop-prijs van de Chr. Geref. kerk te Amsterdam.

Het is niet absoluut noodzakelijk, dat alle omschreven werkzaamheden worden uitgevoerd; voorts kunnen een aantal werkzaamheden door eigen gemeenteleden worden uitgevoerd. In nader overleg kunnen hierover afspraken worden gemaakt.

Over de aankooprijs van de Chr. Geref. kerk willen we U als volgt adviseren:

Een geheel nieuw orgel, overeenkomend met het hier omschreven instrument zal een investering vergen van + f. 16.500,— per stem incl. 19 % BTW.

Totaal 12 x f. 16.500,— : f. 198.000,— incl. BTW.

In aanmerking genomen de beperkingen die het Flaas-orgel biedt, is een investering van ten hoogste + 75 % van voornoemd bedrag verantwoord = + f. 150.000,—, zodat voor de aankooprijs te Amsterdam een bedrag van + f. 28.000,— resteert.

Indien de waarde van windladen, windvoorziening, pijpwerk, orgelkas en klavieren op + 75 % van de nieuwwaarde wordt gesteld, waarbij het nodige herstelwerk nog in mindering is gebracht, resulteert dit in een bedrag van + f. 40.000,—. Onzes inziens is een aankoopssom van f. 25 à f. 30.000,— reëel.

Zuidwolde, 9 mei 1986.